

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ПЕТИ СЪСТАВ

ДЕЛО МЕХМЕДАЛИ с. БЪЛГАРИЯ

(Иск № 69248/01)

СЪДЕБНО РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

5 юни 2008 г.

ОКОНЧАТЕЛНО СЪДЕБНО РЕШЕНИЕ

05/09/2008 г.

Това решение може да претърпи промени, засягащи формата.

По дело Мехмедали с. България,

Европейският съд за правата на човека (пети състав), заседавайки в следния състав:

Пеер Лоренцен, *председател*,
Райт Марусте,
Володимир Буткевич,
Ренате Жаегер,
Изабел Беро-Льофевр,
Миряна Лазарова Трайковска,
Здравка Калайджиева, *съдии*,

и Клаудия Вестердиек, *секционен съдебен секретар*,

След заседание, проведено при закрити врата на 13 май 2008 година,

Произнася следното съдебно решение, взето на тази дата:

ПРОИЗВОДСТВО

1. В основата на делото е иск (№ 69248/01) срещу Република България, гражданинът на която, господин Хюсеин Мехмедали ("жалбоподател"), сезира Съда на 5 Април 2001 година, позовавайки се на член 34 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи (по-долу: "Конвенцията").

2. Жалбоподателят се представлява от адвокат М. Екимджиев, адвокат в Пловдив. Българското правителство (по-долу: "Правителството") се представлява от своя служител, госпожа М. Коцева от Министерство на правосъдието)

3. На 16 октомври 2006 година, Съдът призна иска за частично недопустим и реши да съобщи на Правителството оплакванията, основаващи се на член 5 §§ 4 и 5 на Конвенцията, касаещи, от една страна, забраната, наложена на жалбоподателя да подаде жалба с искане за преразглеждане на законността на временното му задържане под стража и от друга страна, твърдението му, че националното законодателство не му предоставя никаква възможност да получи обезщетение в това отношение. В съответствие с възможността, която предоставя член 29 § 3 на Конвенцията, Съдът реши да разгледа както допустимостта, така и основателността на иска.

ПО СЪЩЕСТВО

I. ОБСТОЯТЕЛСТВА НА СЛУЧАЯ

4. Жалбоподателят е роден през 1977 година и живее в Момчилград.

5. На 6 февруари 2001 година, полицията е извършила обиск в дома му, където е открила пликче, съдържащо 0,49 грама хероин.

6. На 7 февруари 2001 година, жалбоподателят е бил арестуван и обвинен за това, че е придобил и съхранява наркотици.

7. На 9 февруари 2001 година, кърджалийският районен съд го задържа временно под стража. Основавайки се на неговите признания, на събраните свидетелства и на протокола от обиска, съдът заключава, че са налице обстоятелства, позволяващи да се подозира, че той е извършил правонарушението, в което е обвинен.

8. На 12 февруари 2001 година, жалбоподателят подава жалба срещу постановлението на съда.. Той твърди по-конкретно, че липсват основателни причини за подозрение, че е извършил подлежащо на наказателно преследване правонарушение.

9. Пловдивският апелативен съд разглежда жалбата на 15 февруари 2001 година. Съдът отхвърля молбата за освобождаване на жалбоподателя, приемайки, че наличните доказателства оправдават подозренията срещу съответното лице и че от друга страна, съществува реална опасност то да се укрие или да извърши нови правонарушения, като се вземе предвид нестабилното финансово състояние на обвиняемия и предишните му присъди..

10. На 9 март 2001 година, жалбоподателят подава молба за освобождаване, която е отхвърлена от кърджалийския районен съд на 12 март 2001 година.

11. Жалбоподателят обжалва съдебното решение пред пловдивския апелативен съд. На 20 март 2001 година, след заседание по въпроса, последният отхвърля жалбата на жалбоподателя, приемайки, че никакво ново обстоятелство не оправдава освобождаването му и че съществува реална опасност той да се укрие и да възпрепятства действията на правосъдието, тъй като жалбоподателят е обвинен в правонарушение, наказуемо със затвор за срок до десет години, извършено по време на изтърпяване на наложена му преди условна присъда. Апелативният съд счита, че молбите за освобождаване, подавани от жалбоподателя и тяхното разглеждане от съдилищата забавят наказателното производство и това е причината, поради която на следователя не е достигнало време да извърши всички необходими следствени действия. С този мотив, съдът налага на жалбоподателя забрана със срок на действие два месеца да подава молби за освобождаване.

12. На 5 април 2001 година, следователят, натоварен с разследване по делото, назначава медицинска експертиза за установяване дали жалбоподателят е зависим от хероина и дали количеството наркотик, открито в дома му, е можело да бъде консумирано еднократно.

13. На 25 април 2001 година, вещото лице представя доклада си. В него се констатира, че жалбоподателят е наистина зависим от хероина и че въпросното количество хероин е можело да бъде консумирано в рамките на един ден.

14. На 07 май 2001 година, досието от разследването е предадено на кърджалийската районна прокуратура. Обвинителният акт е издаден на 10 май 2001 година и жалбоподателят е изправен за осъждане пред кърджалийския районен съд.

15. С решение от 26 юни 2001 година, последният признава жалбоподателя за виновен за придобиване и съхранение на наркотици, но не му налага никакво наказание, приемайки, че иззетото количество наркотик е било предназначено за лична и еднократна консумация от заинтересованото лице. Жалбоподателят е освободен в деня на произнасяне на съдебното решение.

16. С акт от 2 октомври 2003 година, пловдивският апелативен съд отменя решението на първоинстанционния съд и осъжда жалбоподателя на една година лишаване от свобода. Този акт е потвърден от Висшия касационен съд на 28 юли 2004 година.

II. РЕЛЕВАНТНО НАЦИОНАЛНО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО И ПРАКТИКА

17. Член 152б на Наказателно-процесуалния кодекс от 1974 година (по-долу: НПК), такъв, какъвто е бил в сила по време на разглежданите факти, е предвиждал право на всяко лице, временно задържано под стража, да подава пред съда жалба срещу задържането си. Той е задължавал съда да разгледа жалбата на съдебно заседание при открити врата с призоваване на страните в срок от три дни, считано от датата на постъпване на жалбата в регистратурата на съда (алинея 4) и е уточнявал, че решенията на първоинстанционния съд по жалбите подлежат на обжалване (алинея 8).

18. Съгласно алинея 7 на същия член, при отхвърляне на молбата за освобождаване, съдът е имал право да забрани подаване на нова жалба срещу задържането със срок на действие до два месеца. Тази мярка не се е прилагала в случаите когато новата молба се е подавала по здравословни причини.

19. Съгласно член 304 на същия кодекс, на етапа на разглеждане на наказателното дело от съда, обвиняемият е имал право да подава молба за освобождаване пред съда, компетентен за разглеждане на делото по същество.

СЪГЛАСНО ЗАКОНА

II. ОТНОСНО ТВЪРДЕНИЕТО ЗА НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 5 § 4 НА КОНВЕНЦИЯТА

20. Жалбоподателят твърди, че решението на пловдивския апелативен съд да ограничи за срок от два месеца правото му да подава жалба срещу временното му задържане под стража го е лишило от възможността да оспори законността на задържането му "в законни срокове". Той се позовава на член 5 § 4 на Конвенцията, който гласи:

"Всяко лице, лишено от свобода чрез арест или задържане, има право да подаде жалба пред съда с цел последният да вземе в кратък срок решение относно законността на задържането му и да постанови освобождаването му, ако задържането е незаконно." "

21. Правителството оспорва тази теза и подчертава, че въпросната мярка е била необходима за правилното протичане на наказателното производство. То счита от друга страна, че органите, натоварени с това производство, са действали с голямо усърдие за извършване на всички необходими следствени действия след произнасяне на решението по спора от пловдивския апелативен съд.

22. Жалбоподателят оспорва необходимостта от такова ограничение на правото му да подава жалби срещу задържането му под стража. Той твърди, че следствието е можело да продължи ако следователите са били изпратили копия от досието до съда, компетентен за разглеждане на жалбите му.

A. Относно допустимостта

23. Съдът констатира, че това оплакване не е явно необосновано по смисъла на член 35 § 3 на Конвенцията и че не съществува друго основание за недопустимост. Той го обявява следователно за допустимо.

Б. По същество.

24. Съдът припомня, че член 5 § 4 на Конвенцията дава на задържания право да поиска преразглеждане на законността на задържането му "в разумни срокове" и с достатъчна експедитивност; и наистина, едно задържано лице не трябва да бъде подлагано на риска да престои под стража дълго след момента, в който за лишаването му от свобода няма вече никакво основание (*Безишери с. Италия*, решение от 25 октомври 1989 г., серия А по 164, стр. 10–11, §§ 20–21 ; *Юржевс с. Латвия*, по 70923/01, § 57, 15.06.06).

25. Съдът припомня след това, че няма за задача да се произнася *in abstracto* върху едно национално законодателство, а че трябва да разглежда поотделно във всеки конкретен случай дали условията за подаване на молби за освобождаване са съвместими с изискванията на член 5 § 4 на Конвенцията (*Николова с. България* [GC], по 31195/96, § 60, CEDH 1999-II). В случаите, в които упражняването на право за подаване на жалба срещу законността на задържането под стража е възможно само след изтичане на определен срок, Съдът отчита продължителността, обхвата и последиците от въпросното ограничение (виж, *mutatis mutandis*, *Шишков с. България*, по 38822/97, §§ 88 и 89, CEDH 2003-I (извлечения); *Олдхам с. Великобритания*, по 36273/97, §§ 31 à 36, CEDH 2000-X; *Силва Роша с. Португалия*, решение от 15 ноември 1996 година, *Сборник с постановления и решения* 1996-V, стр. 1921 и 1922, §§ 26 до 32).

26. Съдът отбелязва, че в конкретния случай, решението на пловдивския апелационен съд, явяващо се предмет на спора, е било произнесено на 20 март 2001 година, тоест, един месец и четиринадесет дни след началото на следствието и един месец и единадесет дни след временното задържане на жалбоподателя под стража (параграфи 5, 7 и 11 по-горе). Съдът констатира след това, че през този период, законосъобразността на задържането на жалбоподателя под стража е била проверявана на два пъти, общо на четири съдебни равнища (параграфи 7/11 по-горе).

27. Що се отнася до въпросната продължителност на ограничението, Съдът отбелязва, че апелативният съд е избрал максималния, двумесечен срок. В действителност, ограничението е продължило един месец и двадесет дни, тъй като от 10 май 2001 година - дата, на която жалбоподателят е бил изправен пред съда, той е придобил възможност да поиска от кърджалийския районен съд да преразгледа законността на временното му задържане под стража (параграф 19 по-горе). Но нищо не свидетелства за това, че лицето е упражнило това си право на подаване на жалба в периода от 10 май до 26 юни 2001 година, което поставя под съмнение основателността на неговия довод, че ограничението, явяващо се предмет на спора, е оказало силно негативно въздействие върху правото му да поиска разглеждане от съд на законността на задържането му.

28. При тези конкретни обстоятелства, Съдът не счита, че е задължен да се произнесе по въпроса дали повтарящите се молби на жалбоподателя са забавили хода на следствието. Той припомня, че ако наистина за разглеждане на тези жалби е било необходимо известно време, то задача на националните органи е да организират производството по най-подходящ начин, за да се избягнат закъсненията в наказателните производства (*Лижков с. България*, по 33977/96, § 115, 26 юли 2001 г.). В тази връзка, Съдът отбелязва, че в

случая органите, осъществили предварителното разследване, са извършили необходимите следствени действия в кратък срок и че обвинителният акт е бил съставен на 10 май 2001 година, десет дни преди изтичане на срока на ограничението, явяващо се предмет на спора (параграф 14 по-горе).

29. И накрая, Съдът отбелязва, че жалбоподателят е можел да подаде по всяко време при необходимост молба за освобождаване по здравословни причини (параграф 18 по-горе).

30. В заключение, вземайки предвид обстоятелствата, включително и продължителността, степента и ефекта от ограничението, наложено на жалбоподателя, Съдът счита, че обжалваното решение на пловдивския апелативен съд не е нарушило правото на заинтересованото лице да получи преразглеждане на законността на задържането му в "разумни срокове".

31. Следователно, не е било допуснато нарушение на член 5 § 4 на Конвенцията.

II. ОТНОСНО ТВЪРДЕНИЕТО ЗА НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 5 § 5 НА КОНВЕНЦИЯТА

Относно допустимостта

32. Жалбоподателят се оплаква от липсата в българското законодателство на предвидена възможност да се поправи допуснатото според него нарушение на член 5 § 4. Той се позовава на член 5 § 5 на Конвенцията, който гласи:

"Всяко лице, което е жертва на арест или задържане под стража при условия, противоречащи на разпоредбите на този член, има право на обезщетение. "

33. Съдът припомня, че правото на обезщетение, посочено в член 5 § 5, предполага нарушение на някой от другите параграфи на същия член да е било установено от национален орган или от органите по Конвенцията (*N.C.s. Италия* [GC], по 24952/94, § 49 *in fine*, CEDH 2002-X). Констатирайки липса на нарушение на член 5 § 4 от Конвенцията (параграфи 23-29 по-горе), Съдът счита, че член 5 § 5 не може да се приложи в дадения случай. Ето защо, това оплакване е несъвместимо *ratione materiae* с разпоредбите на Конвенцията по смисъла на член 35 § 3 и трябва да бъде обявено за недопустимо.

ИЗХОЖДАЙКИ ОТ ТЕЗИ СЪОБРАЖЕНИЯ, СЪДЪТ
ЕДИНОДУШНО

1. *Обявява* иска за допустим що се отнася до оплакването по член 5 § 4 на Конвенцията и недопустим за останалото;
2. *Постановява*, че е било допуснато нарушение на член 5 § 4 на Конвенцията;

Изготвено на френски език и известно писмено на 5 юни 2008 година, съгласно член 77 § 2 и 3 от регламента.

Клаудия Вестердик
Съдебен секретар

Пеер Лоренцен
Председател